

УДК 94(430):325.54:329.005.2

Олександра Трохименко**МІГРАЦІЙНА КРИЗА ТА ПРОБЛЕМА ПОШИРЕННЯ
ПРАВІХ НАСТРОЇВ У СУЧАСНОМУ
НІМЕЦЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

У статті розглянено наслідки нинішньої міграційної кризи для Німеччини. Особливу увагу приділено поширенню правих та праворадикальних настроїв у німецькому суспільстві. Автор висловлює думку, що нинішня політика німецької влади та неконтрольована міграція несе в собі низку небезпек: загрозу пришвидшення розчинення німецького етносу та культури; пришвидшення ісламізації Німеччини; радикалізація німців у спробі збереження власної ідентичності.

Ключові слова: міграційна криза, етнонаціональна ідентичність німців, біженці, мультикультуралізм, праві та праворадикальні настрої.

Трохymenko O.**MIGRATION CRISIS AND PROLIFERATION OF RIGHT
MOODS IN MODERN GERMAN SOCIETY**

The article is dedicated to the aftermath of Germany's migrant crisis. Main attention is paid to the spreading of the right-wing and far-right ideologies in German society. The author suggests, that modern politics of German government and uncontrolled migration fraught with some dangers, such as accelerated dissolution of German ethnos and culture, islamification of Germany, spreading of far-right ideology among Germans with the purpose of the preserving of German ethnic identity.

Keywords: migrant crisis, ethnic identity of Germans, refugees, multiculturalism, right-wing and far-right ideologies.

Трохymenko A.**МИГРАЦИОННЫЙ КРИЗИС И РАСПРОСТРАНЕНИЕ
ПРАВЫХ НАСТРОЕНИЙ В СОВРЕМЕННОМ
НЕМЕЦКОМ ОБЩЕСТВЕ**

В статье рассматриваются последствия нынешнего миграционного кризиса для Германии. Особое внимание уделено распространению правых и праворадикальных настроений в немецком обществе. Ав-

© Олександра Трохименко, 2016

тор высказывает мнение, что нынешняя политика немецких властей и неконтролируемая миграция несет в себе ряд опасностей: угрозу ускорения растворения немецкого этноса и культуры; ускорение исламизации Германии; радикализация немцев в попытке сохранения своей идентичности.

Ключевые слова: *миграционный кризис, этнонациональная идентичность немцев, беженцы, мультикультурализм, правые и право-радикальные настроения.*

Арабська весна 2010 року, громадянська війна в Сирії та діяльність міжнародної терористичної організації «Ісламська держава Іраку та Лівану» (ІДІЛ) призвели до масового потоку біженців до країн Європи за останні роки. Це поставило західноєвропейські держави в надскладне становище, адже на кордонах Європейського Союзу почали збиратися тисячі біженців, намагаючись усіма легальними і нелегальними способами потрапити до ЄС. Однією із найпривабливіших країн для біженців та мігрантів стала Німеччина, що пов'язано із її високим рівнем життя, системою соціального страхування та політикою мультикультуралізму. Дуже сприятливим виявилось і німецьке демократичне законодавство. Загостривши вже існуючі проблеми німецького мультикультурного суспільства, міграційна криза принесла низку нових проблем для німецької держави, котрі наразі вимагають негайного вирішення.

Відповідно до 1 пункту статті 16а Основного закону ФРН: «Переслідувані з політичних мотивів користуються правом притулку» [1]. Тому політичні біженці (politische Asylanten) складають окрему категорію населення в Німеччині та користуються особливим правом на притулок (Asylrecht). Як роз'яснює журналістка німецького періодичного видання «Шпігель» (Spiegel) Анна Райманн (Anna Reimann), згідно із законом, особу, котра має право на отримання притулку чи біженцем у Німеччині визнають того, хто у своїй країні переслідується державою із політичних причин. Згідно з Європейським правом, що базується на женевській Конвенції про статус біженців, біженцем є той, чиєму життю чи свободі у своїй країні походження загрожує небезпека [2].

Така увага журналістки до цього питання не є випадковою, адже саме ці питання стали найактуальнішою проблемою німецької влади та суспільства сьогодні. У 2015 році кількість заяв про отримання притулку в Німеччині склала 476,649 тис. (для порівняння в 2010 році це були – 48,589 тис., 2011 році – 53,347 тис., 2012

році – 77,651 тис., 2013 році – 127,023 тис., 2014 році – 202,834) [3]. Із них 441,899 тис. осіб звернулися до Німеччини вперше та 34,750 повторно [4]. Найбільшу кількість заяв подали вихідці з Сирії – 158,657 тис., Албанії – 53,805 тис., Косово – 33,427 тис., Афганістану – 31,382 тис., Іраку – 29,784 тис., Сербії – 16,700 тис., Еритреї – 10,876 тис., Македонії – 9,083 тис. та Пакистану – 8,199 тис. [4]. Варто зазначити, що протягом 2015 року кількість заяв стрімко зростала з кожним місяцем. Громадянство 11,721 тис. осіб так і залишилася нез'ясованим. За січень 2016 року кількість заяв про отримання притулку вже досягла 52,103 тис. [3]. За даними Федерального відомства з питань міграції та біженців, найбільша кількість заяв надійшла від громадян Сирії, Іраку та Афганістану [5].

Із появою такої значної кількості біженців, життя пересічного німецького громадянина помітно змінилося. Благодійні організації та державні притулки не можуть впоратися із величезним потоком біженців, а також не всі німецькі міста можуть їх розмістити. Частина людей вимушена спати на вокзалах та в аеропортах, що створює великі незручності для обох боків. Держава намагається орендувати приміщення у приватних власників, однак багато з них відмовляються. Розміщення біженців стало такою гострою проблемою, що бургомістр Тюрингії Борис Пальмер (Boris Palmer), вимагаючи «солідарності», пригрозив власникам будинків штрафами в розмірі до 50 тис. євро за відмову здавати приміщення в оренду для розміщення там біженців [6]. На нашу думку, подібні заходи лише загострюють становище та сприяють радикалізації суспільства, його розколу і поширенню громадського невдоволення в країні.

За офіційними даними, у Німеччині до 3 вересня 2015 року відбулося 482 напади на біженців та їхні притулки [7]. Найбільшу кількість правопорушень зареєстровано в Саксонії (159), Бранденбурзі (73), Баварії (43), найменше у Бремені (0), Саарланді (2), Гамбурзі (3), Рейнланд-Пфальці (10), Нижній Саксонії та Північній Рейн-Вестфалії (16) [7].

Радикалізація окремих верств населення прямо пов'язана із колосальним навантаженням на німецьку економіку, котре завдає так звана «міграційна криза». На прикладі м. Хамм, земля Північний Рейн-Вестфалія, ми бачимо, що на одного біженця в місяць, Німеччина витрачає 1000 євро: 300 – основні потреби (їжа та кишенькові гроші), 290 – персонал (управляючі, соціальні робітники, співробітники управління), 220 – медичне обслуговування та 190 – притулки [8]. Це лягає додатковим тягарем на пересічного платника

податків, і без того переобтяженого німецькою системою оподаткування. У той же час, ще в 2015 році німецькі фінансові експерти застерегли, що Німеччина може не впоратися із подібним економічним навантаженням, а неконтрольована імміграція здатна завести країну у прірву. Якщо уявити, що Німеччина буде приймати по 800 тис. людей на рік, котрі два-три роки будуть інтегруватися в ринок праці, то кожного року це коштуватиме державі 20-30 млрд. євро, що, у свою чергу, неминуче призведе до підвищення податків приблизно на 6% [9].

12 вересня 2015 року, щоб врегулювати потік біженців Німеччина перекрила кордон із Австрією [10]. Оскільки дії влади не принесли суттєвого зменшення потоку біженців, 26 січня 2016 року прем'єр-міністр Баварії Хорст Зеехофер, намагаючись врятувати ситуацію, оприлюднив офіційне звернення-вимогу до канцлера Німеччини Ангели Меркель. У ньому він нарікав на те, що нестримний та нерегульований потік біженців призводить до «нестерпного стану баварського кордону із Австрією та до непосильного навантаження для вільної держави, муніципалітетів та благодійних організацій». Баварія вимагала негайно знайти дієвий спосіб закриття земельних кордонів та пропускати в Німеччину не більше 200 тис. біженців на рік. Якщо ці дії для обмеження потоку біженців не будуть зроблені, Баварія пригрозила звернутися із обвинуваченнями до Федерального конституційного суду [11].

Рейтинг канцлера Ангели Меркель стрімко падає, навіть у її власній партії зростає кількість противників її політики. Колишній міністр юстиції землі Саксонія Штеффен Гайтманн (Steffen Heitmann) вийшов із партії ХДС [12]. За допомогою зборів підписів депутати намагаються добитися закриття кордонів, а генеральний секретар ХДС Петер Таубер (Peter Tauber) вимагає відсилати по 1 тис. біженців на день [13]. Проте, як стверджують фахівці з права ЄС, перекриття кордонів є прямим порушенням законів [14].

У німецького населення зростає недовіра до влади. За даними опитування телеканалу ARD, 81% німців вважає, що уряд не контролює ситуації, пов'язаної із «міграційною кризою» [15]. Станом на лютий 2016 року, лише 38% опитаних задоволені політикою уряду, 30% німців невдоволені розташуванням поблизу притулків для біженців і визнають, що притулки по сусідству їм заважають (із них у Східній Німеччині 45%, у Західній – 28%) [16]. А переважна більшість (58%) вважає, що біженці мають бути розселеними в сільській місцевості з достатньою кількістю вільної житлової площі [17].

Громадяни Німеччини відверто налякані нинішнім становищем у країні. Зокрема, вражаючими стали події новорічної ночі 2016 року у Кьольні. За одну ніч поліція міста отримала більше сотні заяв про скоєння злочинів різноманітного ступеню тяжкості: крадіжки, тілесні ушкодження, псування майна, сексуальні домагання та зґвалтування [18]. Основними жертвами злочинців стали жінки. Злочини сталися в самому центрі міста, у районі Кьольнського собору та вокзалу [19]. Як стверджували свідки, правопорушення були скоєні великою групою чоловіків (близько 1 тис. осіб) північно-африканського та арабського походження. Станом на 18 січня 2016 року, прокуратура Кьольна повідомила про 766 заяв щодо правопорушень у новорічну ніч 2016 року, з них 381 стосувалася злочинів, скоєних на сексуальному ґрунті [20]. Проте існує інформація, що прокуратура навмисне занижила число відомих заяв і насправді їх кількість сягає 883, з них 497 на сексуальному ґрунті [20]. Серед підозрюваних – громадяни Алжиру, Марокко, Ірану, Сирії, Іраку, Сербії, Албанії, Сомалі, Тунісу, Лівії, Туреччини, один громадянин США та троє німців (не обов'язково етнічних). Значна частина злочинців є біженцями, деякі – нелегалами. Подібний аномальний сплеск злочинності в новорічну ніч, проте не в таких масштабах, також зафіксований у Дюссельдорфі, Дортмунді, Гамбурзі, Берліні та Штутгарті.

Ці події неабияк обурили та нажахали громадськість і призвели до жвавих дискусій у ЗМІ. Німецькі депутати нарешті змогли відверто говорити про кримінал серед іноземців [21]. Адже зросла не лише недовіра німців до біженців. Поглибилась прірва між німцями та мігрантами і їх нащадками, котрі сповідують іслам. Намагаючись розібратися в цій складній проблемі, репортер німецького телеканалу NDR Міхель Абдоллаї (Michel Abdollahi) дослідив страхи німецьких мусульман та їхнє ставлення до німців [22]. Опитувані зазначили, що проти німців вони нічого не мають, адже і самі вважають себе німцями. Проте, останнім часом стало помітно, що ставлення корінних німців до них змінилося, стало «холоднішим, ніж раніше», помітними стали «погані погляди». Німці бояться чужого: «якщо ти виглядаєш як біженець, одразу думають, що ти такий самий» [22]. У результаті свого дослідження репортер виявив, що німці іноземного походження бояться того ж самого, що і корінні: біженців, зґвалтувань, упередженого ставлення та ескалації насильства в суспільстві, що може вилитись у громадянську війну на етнічному ґрунті.

Окрім етнокультурних конфліктів між корінними німцями, німцями іноземного походження та біженцями, міграційна криза виявила й інші приховані проблеми німецького мультикультурного суспільства. 2 лютого 2016 року журналіст Уве Шмітт (Uwe Schmitt) описав ситуацію, свідком якої він став. У франкфуртському автобусі натуралізована мусульманка, не витримавши, накричала на мусульманку, одягнену в нікаб та сонячні окуляри: «Я відчуваю невпевненість із тобою, особливо у ці часи. Я навіть не бачу дівчина ти чи хлопець. Я сама походжу із твого культурного кола, я знаю про що я говорю» [23]. Ставши свідком цього конфлікту, журналіст був здивований, що пасажери автобусу, відвертаючи очі, довго і налякано мовчали. Нарешті, один із них обережно заступився за жінку в нікабі, на що перед виходом із автобуса жінка відповіла: «Тут панує рівність, і це, чорт забирай, так і залишиться» [23]. Задумавшись про майбутнє Німеччини, Уве Шмітт наголосив, що у країні поступово назріває конфлікт між інтегрованими та не інтегрованими мусульманами, у який інші німецькі громадяни схильні не втручатися.

Тривожним сигналом є також те, що вищезазначені «страхи» та «невпевненість» є цілком виправданими, зважаючи на ситуацію, що назріває. Німецький журналіст, експерт із питань тероризму Шамс Уль-Хак (Schams Ul-Haq), котрий має індійське коріння [24] й працює для багатьох європейських та азійських газет і телеканалів, зробив цікаве журналістське дослідження. Завдяки своїй зовнішності він таємно пробрався у притулки для біженців у Швейцарії, Німеччині та Туреччині. Журналіст повідомив про складні умови життя біженців у притулках, особливо в Туреччині. Проте, шокуючими стали відомості про грубе та жорстоке поводження з біженцями у Швейцарії. Експерт був обурений, відвертою неповагою персоналу до біженців. За його словами, до нього зверталися «як до собаки», крім того Шамс Уль-Хак повідомив про побиття біженців персоналом [25].

Невтішними стали новини і щодо настроїв біженців у притулках. Поспілкувавшись із ними, журналіст виявив – у середовищі біженців ходять погані та небезпечні чутки: Німеччина заробляє на біженцях, витрачаючи на себе гроші, котрі їй надає для них ООН; Німеччина розрізняє біженців за походженням, надаючи перевагу сирійцям [26] і т.н. З іншого боку, журналістові також вдалося виявити, що деякі з біженців є явними прихильниками радикального ісламізму. Шамс Уль-Хак застерігає: «Якщо серед тисячі біженців

лише десята частина є послідовниками ісламізму, цього достатньо для підпалювачів усіх мастей, спровокувати громадянську війну» [27]. Тому журналіст вимагає не лише покращити становище біженців у притулках, а й посилити контроль над ними.

Великою проблемою для Німеччини також є те, що біженці з легкістю можуть підробляти свою національну приналежність та особистість. Через їх сильний потік Німеччині бракує кваліфікованого персоналу та часу на виявлення справжньої особистості та національної приналежності біженців. Зокрема, марокканцям вигідніше видавати себе за сирійців, оскільки так вони значно швидше потрапляють у країну [28]. Проблематичним є також поширення схожих мов та однакових діалектів серед частини біженців, що дозволяє їм легко видавати себе за інших. Окрім цього саме так до Німеччини легко потрапляють злочинці та терористи [27].

Проблеми виникають не лише в результаті постійного неконтрольованого потоку біженців, із яким німецька влада не може впоратися. Необхідно враховувати і той факт, що приїхавши до Німеччини, біженці привозять із собою не лише свою культуру та релігію, котра «збагачує» німецьку, а і свої манери, норми поведінки, мораль та власні цінності. Зокрема, поведження окремої категорії біженців у громадському транспорті не відповідає прийнятим у Німеччині нормам поведінки. Вони масово не платять за проїзд у громадському транспорті, ігнорують зауваження контролерів, обплювують, б'ють їх та погрожують їм, чіпляються до жінок [29]. Водії вже відмовляються працювати на деяких маршрутах. Найбільше проблем завдають біженці північно-африканського походження [29]. Не на користь стабілізації становища в державі відіграють і заходи влади щодо вирішення цієї проблеми. Німецька демократична держава бачить вихід у введенні безкоштовного проїзду для біженців у громадському транспорті, що вже практикується в деяких німецьких містах. Подібний захід сильно обурило частину громадян Німеччини, особливо малозабезпечених та пенсіонерів. За даними досліджень німецьких відомств, 51% німців вважає, що німецька політика достатньо робить для забезпечення і розміщення біженців, 42% – що не достатньо [30]. Окрім цього, таке вирішення не є правильним, адже лише покаже біженцям вседозволеність та значно посилить хаос у країні.

Наразі, відвертаючись від правлячої партії, все більше виборців стає прихильниками Альтернативи для Німеччини (AfD) євроскептичного спрямування. Дослідження німецьких журналістів пока-

зують, що більшість респондентів (53%) висловились за введення кордонів між країнами ЄС та за введення обмежень на пропуск мігрантів різних категорій (63%) [31]. Разом із тим, абсолютна більшість німців (94%) згодна приймати біженців, котрі тікають від воєн та політичного чи релігійного переслідування (73%), а цілих 25% ще згодні приймати економічних біженців. Зауважимо, що за 2015 рік Німеччина остаточно відхилила 32,4% заяв на отримання притулку та 17,8% формально [32].

Сучасне становище в Німеччині неминуче сприяє поширенню правих та праворадикальних настроїв у німецькому суспільстві, котрі зростали ще на фоні замовчуваних проблем, принесених політикою мультикультуралізму. Німецькі лідери вважають, що для формування майбутнього німецької держави етнічне та національне має відійти в минуле. Проте природне бажання людини до збереження власної ідентичності та культури власного народу не варто недооцінювати, адже воно може несподівано проявитись та вилитись сплеском агресії. Німецькій владі варто також усвідомити, що всездозволеність для біженців, мігрантів та їх нащадків, захоювання до змішування культур та до відмови від власної етнонаціональної ідентичності приховує кілька небезпек для німецької держави: загроза розчинення корінних німців, а отже, і їх культури в іноземцях і, як наслідок, зникнення німців з етнічної карти Європи; загроза ісламізації Німеччини; загроза занепаду німецької держави під тиском проблем, принесених мігрантами; радикалізація суспільства заради збереження власного «Я».

Німецька влада та значна частина громадян Німеччини переконані, що біженці мають право на краще життя, тому міграційні потоки не варто перекривати. Керуючись цінностями власного народу, німець під цим розуміє, що біженець приїздить у Німеччину із наміром знайти роботу, котра буде оплачуватись краще ніж на Батьківщині, дозволить йому забезпечити краще життя для себе і своєї родини та позитивно вплине на недостатньо наповнений ринок праці Німеччини. Проте, на противагу цим марним сподіванням, практика показує, що далеко не всі біженці приїзять до Німеччини заради роботи. Деякі з них навіть відверто зізнаються про це в ЗМІ: «Ні, ні... Мені подобається гуляти в горах, а працювати – не особливо. Я хочу жити в Німеччині» [33]. Вони приїзять у країну, бо мають таку можливість. Ураховуючи те, що сучасна Німеччина має достатньо велику кількість непорядних громадян та мігрантів у країні, котрі паразитують за рахунок розвиненої

соціальної держави, радикалізація навіть лояльної до іноземців частини німецького суспільства є захисною реакцією.

За умов сучасного «діалогу культур» можна простежити дві тенденції в німецькому суспільстві: з одного боку – поступова втрата частиною населення власної етнонаціональної ідентичності (відмова від етнічної ідентичності на користь загальноєвропейської), але із іншого – поступова схильність певної частини населення до віднайдення власної етнічної ідентичності та бажання зберегти культуру предків. Це природне бажання людини, яке можна легко і непомітно використати у власних цілях на фоні суспільних негараздів, що існують у країні.

На нашу думку, саме всездозволеність німецького мультикультуралізму для іноземців, котру роками пропагувала німецька влада призвела до радикалізації німецького суспільства. Політика німецької влади щодо біженців завела країну в надскладне становище. Вона призвела до появи нових складних проблем, котрі наразі здатні розвинутися будь-яке русло і навіть можуть легко призвести до занепаду німецького етносу та держави.

Література:

1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gesetze-im-internet.de/gg/art_16a.html.

2. Asyl und Einwanderung : Fakten zur Flüchtlingskrise – endlich Verständlich // Spiegel-Online. – 10.11. – 2015. – <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/fluechtlinge-und-einwanderer-die-wichtigsten-fakten-a-1030320.html#spofakt=7>.

3. Anzahl der Asylanträge (insgesamt) in Deutschland von 1995 bis 2015) // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/76095/umfrage/asylantraege-insgesamt-in-deutschland-seit-1995/>.

4. Herkunftsländer von Asylbewerbern in Deutschland im Jahr 2015 // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/154287/umfrage/hauptherkunftslaender-von-asylbewerbern/>.

5. Aktuelle Zahlen zu Asyl. Ausgabe: Januar 2016. Tabellen, Diagramme, Erläuterungen // Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. – 2016. – https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Downloads/Infothek/Statistik/Asyl/statistik-anlage-teil-4-aktuelle-zahlen-zu-asyl.pdf?__blob=publicationFile.

6. Palmer stellt Eigentümern leeren Häuser Ultimatum // Die Welt. – 2016. – 19.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.welt.de/politik/deutschland/article151185848/Palmer-stellt-Eigentuemern-leerer-Haeuser-Ultimatum.html>.

7. Anzahl der Übergriffe gegen Flüchtlinge und Flüchtlingsunterkünfte in Deutschland nach Bundesländern im Jahr 2015 (Stand : 3. September) // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/469716/umfrage/uebergriffe-gegen-fluechtlinge-und-fluechtlingsunterkuenfte-in-deutschland-nach-bundeslaendern/>.

8. Monatliche Kosten pro Flüchtling am Beispiel der Stadt Hamm // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/453565/umfrage/kosten-pro-fluechtling-und-monat-in-deutschland/>.

9. Kosten von bis zu 30 Milliarden Euro, jedes Jahr // Die Welt – 16.10. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.welt.de/wirtschaft/article147697183/Kosten-von-bis-zu-30-Milliarden-Euro-jedes-Jahr.html>.

10. Deutschland macht die Grenze zu Österreich dicht // Kronen Zeitung. – 2015. – 14.09. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.krone.at/Welt/Deutschland_macht_die_Grenze_zu_Oesterreich_dicht-Fluechtlingskrise-Story-471848.

11. Klöckner Jürgen. Sloterdijk rechnet mit Merkel ab: «Es gibt keine moralische Pflicht zur Selbstzerstörung» // The Huffington Post. – 2016. – 30.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.huffingtonpost.de/2016/01/30/sloterdijk-merkel_n_9118654.html?ncid=fbklnkdehpmg00000002.

12. Bannas Günter. Scharfe Kritik an Merkels Flüchtlingspolitik // Frankfurter Allgemeine. Politik. – 02.12. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/heitmann-tritt-aus-cdu-aus-scharfe-kritik-an-merkels-fluechtlingspolitik-13944364.html>.

13. Prüfer Benjamin. CDU-Abgeordnete wollen mit Unterschriften Merkel zur Grenzschließung bringen // The Huffington Post. – 2016. – 13.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.huffingtonpost.de/2016/01/12/cdu-grenzschliessung-unterschriften_n_8965732.html?ncid=fbklnkdehpmg00000002.

14. Schuler Katarina. Flüchtlingspolitik. Grenzen schließen – geht das? // Zeit-Online. – 2016. – 19.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-01/angela-merkel-cdu-csu-grenze-fluechtlinge>.

15. Ehni Elen. ARD Deutschlandtrends. AfD wurde drittstärkste Kraft // Tagesschau.de. – 2016. – 03.02. – [Електронний ресурс]. – Ре-

жим доступу : <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend-475.html>.

16. Würde es Sie stören, wenn in Ihrer Nachbarschaft eine Flüchtlingsunterkunft eingerichtet wird? // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/348713/umfrage/umfrage-zu-einer-fluechtlingsunterkunft-in-der-nachbarschaft/>.

17. Sollen mehr Flüchtlinge in ländlichen Gebieten mit genügend leer stehendem Wohnraum angesiedelt werden? // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/453229/umfrage/umfrage-zur-ansiedlung-von-fluechtlingen-in-laendlichen-gebieten-in-deutschland/>.

18. Gruppe von 1000 Männern war Ausgangspunkt – In Köln kam es zu einer Vergewaltigung // Focus-Online. – 2016. – 05.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.focus.de/regional/koeln/silvesternacht-am-koelner-hauptbahnhof-gruppe-von-1000-maennern-fuer-sexuelle-uebergriffe-verantwortlich_id_5188685.html.

19. Übergriffe in Köln : Zahl der Anzeigen steigt auf mehr als 650 // Spiegel-Online. – 2016. – 12.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.spiegel.de/panorama/justiz/koeln-mehr-als-650-anzeigen-wegen-uebergriffen-zu-silvester-a-1071692.html>.

20. Fakten zur Kölner Silvesternacht. Wer sind die Täter? // WRD. – 2016 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www1.wdr.de/themen/aktuell/vorfalle-hauptbahnhof-koeln-fakten-100.html>.

21. Ende der Schweigerkultur um kriminelle Nordafrikaner // Die Welt. – 2016. – 17.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.welt.de/politik/deutschland/article151089556/Ende-der-Schweigerkultur-um-kriminelle-Nordafrikaner.html>.

22. Geiger Katarina. Das sind die Ängste muslimischer Deutscher // The Huffington Post. – 2016. – 31.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.huffingtonpost.de/2016/01/31/muslime-deutsche-angst-fluechtlinge_n_9087620.html?ncid=fbklnkdehpmg00000002.

23. Schmitt Uwe. Schweigendes Statement der Vollverschleierte im 39er-Bus // Die Welt – 2016. – 11.02. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.welt.de/debatte/kolumnen/made-in-germany/article152131135/Schweigendes-Statement-der-Vollverschleierte-im-39er-Bus.html>.

24. Curriculum Vitae – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.s-haq.com/cv/cv.htm>.

25. Undercover Unterwegs. «Sie riefen mich wie einen Hund» : Autor schleust sich in Schweizer Flüchtlingsheim // Focus-Online. – 2016. – 19.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.focus.de/>.

politik/ausland/undercover-unterwegs-sie-riefen-mich-wie-einen-hund-
autor-schleust-sich-in-schweizer-fluechtlingsheim_id_5219551.html.

26. «Wenn nichts passiert, wird es hier richtig funken» // Die Welt. – 2015. – 04.11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.welt.de/politik/deutschland/article148411055/Wenn-nichts-passiert-wird-es-hier-richtig-funken.html>.

27. Kaiser Katarina. Er schmuggelte sich in eine Flüchtlingsunterkunft – und hat schreckliches zu berichten // The Huffington Post. – 2016. – 19.01. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.huffingtonpost.de/2016/01/19/fluechtlingsunterkunft-geschmuggelt-schreckliches_n_9018214.html?ncid=fcbklnkdehpmg00000002.

28. Kotynek Martin, Dausend Peter. Flüchtlinge. Gefälschte Papiere. Weil Syrer in Deutschland schnell Asyl bekommen, geben viele Flüchtlinge vor; aus Syrien zu kommen // Zeit-Online. – 2015. – 20.09. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zeit.de/2015/38/fluechtlings-asyl-syrer-ausweise-faelshungen>.

29. «Bespuckt und bedroht» Zunehmende klagen über schwarzfahrende Flüchtlinge // The Huffington Post. – 02.11.– 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.huffingtonpost.de/2016/02/11/die-kollegen-werden-bespu_n_9209604.html?ncid=fcbklnkdehpmg00000002.

30. Tut die Politik in Deutschland Ihrer Meinung nach grundsätzlich genug für die Versorgung und Unterkunft von Flüchtlingen oder nicht? // Statista. Das Statistik-Portal. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/453955/umfrage/beurteilung-der-versorgung-und-unterbringung-von-fluechtlings-nach-parteipraefferenz/>.

31. Ehni Elen. ARD Deutschlandtrends. AfD wurde drittstärkste Kraft // Tagesschau.de. – 2016. – 03.02. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend-475.html>.

32. Anteil der abgelehnten bzw. eingestellten Asylanträge an allen Entscheidungen über Asylanträge in Deutschland von 2005 bis 2016 // Statista. Das Statistik-Portal – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/197867/umfrage/abgelehnte-asylantraege-in-deutschland/>.

33. Сомалийский беженец в Мюнхене: «В Германии я хочу жить, а не работать» // Focus.lv – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.focus.lv/pasaule/citi-regioni/somaliyskiy-bezhenev-myunhenev-germanii-ya-hochu-zhit-ne-rabotat>.